

Inkluderende hørselsfellesskap – utvikling av metoder og tilbud for å nå fremmedspråklige

Av Roar Råken, Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Bakgrunn

Som brukerorganisasjon favner HLF hele den norske befolkning. Dog er enkelte grupperinger mindre representert enn andre. Vi vet at det er en høyere prosentvis andel av hørselhemming blant fremmedspråklige enn blant etniske nordmenn. ”Hørselsundersøkelsen i Nord-Trøndelag” viste at 21,6% av befolkningen hadde et mildt hørselstap. Ytterligere 14,5% hadde et betydelig tap” (kilde: www.fhi.no). Når vi da i tillegg vet at et typisk eksempel er at hørselsnedsettelsen har kommet gradvis over flere år uten at vedkommende tar problemet særlig på alvor, er det viktig å fokusere betydelig på grupper som i større grad er ”skjult” eller rettene sagt ikke vises i statistikkene eller i medlemsregistrene til interesseorganisasjoner.

Vi vet at hørselsnedsettelse forekommer i alle aldersklasser, men forekomsten øker med alderen. Når da de demografiske prognosene på fremtidig alderssammensetning viser at det i 2060 vil være seks millioner mennesker i Norge, hvorav vel 20 prosent over 67 år er det, viktig med kartlegging, informasjon og rehabilitering. Dette er nær en fordobling av dagens andel i forhold til totalbefolkningen. Det vil da være 160 prosent flere i aldersgruppen over 80 år i 2060 enn det er i dag (kilde: Dagfrid Hestnes, FFO; 313/2007/F07-DH NAL etterutdanning).

I tillegg viser det seg at mange har problemer med å akseptere at de har fått et hørselstap, og reagerer med å skjule og bagatellisere problemet. De første årene går det tilsynelatende forholdsvis bra. Personen må bare anstrenge seg litt for å følge med og unngå situasjoner hvor det er vanskelige lytteforhold. Hvis personen da i tillegg er flink til å gjøre gode miner til slett spill, vil det gå på et vis. Slik kan det gå i mange år, inntil familie, venner og andre begynner å forstå at personen har et problem. Det kan være at vedkommende sitter mye for seg selv, svarer litt usikkert i støyende omgivelser, tar lite initiativ og humøret er alltid det samme gravalvorlige osv. Det er ikke uvanlig å bruke seks til ti år fra hørselstapet begynner å melde seg til vedkommende begynner å erkjenne overfor seg selv at han har et problem som han må gjøre noe med. Imidlertid kan kommunikasjonsproblemene da ha blitt så store at det påvirker vedkommendes sosiale liv i betydelig grad. Vedkommende kan føle seg mistilpasset, og at han ikke henger like godt med som tidligere. Resultatet kan bli at han ser på seg selv som ”taper” og ikke tar de utfordringene og det daglige livet gir. Vedkommende kan etter hvert bli sett på som en litt vanskelig person, som trekker seg unna i sosiale sammenhenger.

Å slite med et hørselstap over tid uten å gjøre noe med det får store konsekvenser både psykisk og fysisk, og vil ha en negativ påvirkning av vedkommendes totale livssituasjon. Dette har kommet frem i mange undersøkelser. I tidsskrift for Norsk psykologforening 2009 – nr. 46 går Katharine Cecilia Peterson fra Nasjonalt kompetansesenter for Hørsel og psykisk helse inn i disse områdene (Hørselstap – sorg og aksept, stress og mestring).

Selv om vedkommende har erkjent sitt problem kan det å kontakte andre med hørselstap være utenkelig, for ikke å snakke om å melde seg inn i en organisasjon for hørselshemmede: Man er da ikke funksjonshemmet heller! Likevel er det ofte slik at vedkommende til sist innser at noe må gjøres, men ikke vet hva og hvordan.

Fremmedspråklige nordmenn har generelt sett en mye lavere organisasjonsdeltagelse enn etniske nordmenn. En ungdomsundersøkelse viser at dette fortsatt er tilfelle selv om man nå i stor grad snakker om 2. generasjon fremmedspråklige nordmenn. Rapporten, skrevet av Jon Horgen Friberg (FAFO-notat 2005:16) om ”Ungdom, fritid og deltagelse i det flerkulturelle Oslo”, slår fast: ”det er stor forskjell i aktiv organisasjonsdeltagelse mellom norske ungdommer og ungdom med opprinnelse i Pakistan og andre ikke vestlige land”.

Det å kjempe med problemer som oppstår som følge av nedsatt hørsel, og samtidig måtte jobbe med sosiale, språklige og kulturelle barrierer på grunn av en fremmedspråklig bakgrunn, er en enda større utfordring. Erfaring viser at fremmedspråklige opplever en berikelse av sin livssituasjon ved å bli medlem av en organisasjon (Kilde: Hørelsen nr 2, feb. 2009, utgitt av Den Danske Hørerforeningen).

HLF tilbyr medlemskap og sosialt samvær med andre hørselshemmede i sine lokale lag. Imidlertid viser det seg at HLFs lokallag i praksis ikke har klart å nå denne målgruppen. HLFs lokallag består stort sett av pensjonister som ikke i stor nok grad aktivt går inn for nyrekruttering av typer grupper som er underrepresentert i medlemsmassen herunder fremmedspråklige nordmenn.

Bakgrunnen for dette hullet er at det er flere utfordringer med tanke på forskjellig type bakgrunn, kultur og naturlig organisasjonstilknytning. Vi ser at de vanlige kanalene som benyttes for rekruttering ikke har lyktes godt nok. Det er derfor ønskelig å utvikle metoder og tilbud som bedre imøtekommer behovet som denne gruppen har for en egnet møteplass, og for tilpasset informasjon som opplyser om rettigheter og behov.

All erfaring viser at jo tidligere man kommer i kontakt med andre i samme situasjon, jo lettere blir det å få til en god og forsert erkjennelsesprosess og det blir lettere å ta opp problemene. Dette gjelder selvsagt også fremmedspråklige. HLF ønsker således derfor å trekke flere medlemmer med minoritetsbakgrunn inn i organisasjonen. Slik vil denne gruppen hørselshemmede speile mangfoldet i vår organisasjon på lik linje med samfunnet for øvrig. HLF jobber for å enkle hverdagen for landets godt og vel 600 000 hørselshemmede. Det er da av betydning å sikre også disse minoritetsgruppene tilbud. Det er viktig for HLF som interesseorganisasjon, i større grad å få kunnskap om, og jobbe aktivt for grupper som er underrepresentert, for å sikre at disse får utløst de rettigheter de har krav på i vårt samfunn.

Målsetting

Hensikten med dette prosjektet blir i første omgang å kartlegge gruppen fremmedspråklige i samfunnet i forhold til forekomsten av nedsatt hørsel. Videre ønsker vi aktivt å informere fremmedspråklige om tilbudene som finnes for å gjøre hverdagene enklere for landets hørselshemmede.

Målet er å fange opp fremmedspråklige hørselshemmede som sliter, og få engasjert dem som medlemmer og fremtidige tillitsvalgte/Likemenn i vårt forbund.

I løpet av prosjektperioden skal vi aktivt invitere innvandrersorganisasjoner, skoler og andre møteplasser til samtale- og informasjonsmøter. Vi skal jobbe ut fra et av våre lokallag i Oslo øst for å få en lokal forankring som et utgangspunkt for gode resultater på grasrotnivå. Oslo øst vil stå som modell for senere rekrutteringsprosess over hele landet, i regi av HLF, etter prosjektperiodens utløp.

Målgruppen

Målgruppen er fremmedspråklige. Det må understrekes at dette tiltaket først og fremst skal bli et tilbud til de som ikke har kontakt med HLF. HLF vil jobbe opp mot hjelpeapparatet for å få best mulig kartleggingsinformasjon om gruppen hørselshemmede vi er interessert i å informere og komme i kontakt med. Prosjektet vil omfatte Oslo området med fokus på Oslo Øst. God rekruttering vil kunne gi permanente tilbud og øket rekruttering av fremmedspråklige inn i organisasjonslivet, og her spesielt innen hørselshemmede grupper. Prosjektet vil gjøre det enklere for fremmedspråklige å ta kontakt med brukerorganisasjoner som HLF og det offentlige hjelpeapparatet, og motta informasjon om rettigheter og plikter innen hørselsrelaterte problemer. Ved et økt medlemstall i den beskrevne gruppen, vil terskelen for andre innen gruppene bli lavere i å ta kontakt med likesinnede innen samme kultur. På noe sikt ser vi også for oss Likemenn i HLF med fremmedspråklig bakgrunn.

Metode

Prosjektet vil starte med en kartleggingsperiode hvor kunnskap og informasjon om fremmedspråklige med nedsatt hørsel vil bli innhentet. Det vil da være naturlig å bygge kunnskapsallianser i ft. bl.a., Nasjonalt LMS på Aker, innvandrersorganisasjoner, barnehager og skoler.

En prosjektleder sentralt vil videre jobbe sammen med et av HLF sine lokallag i Oslo Øst for å kontakte aktuelle grupper/personer i målgruppen. På bakgrunn av opplysningene inviteres det til det møter og dialog rundt HLF sin virksomhet, og om viktigheten av, og gleden forbundet med, deltagelse i HLF for personer som er berørt av nedsatt hørsel. Prosjektleder vil målrettet beskrive hva som er hensikten med å møtes og det å delta i en interesseorganisasjon som HLF. Etter hvert som gruppen møtes vil personene integreres i de lokale HLF lagene ut fra interessefeltet til disse gruppene. HLF har god erfaring med å skape glede i det å engasjere og rekruttere medlemmer til vårt Forbund. De siste årene har HLF tilbudt kurset "Med Glede, Begeistring og Engasjement". Det er et studieopplegg for tillitsvalgte i lokal- og fylkeslag utarbeidet av HLFs studierådgiver Eva Halvorsen. Et slikt studieopplegg vil på en god måte tilpasses hørselshemmede med fremmedspråklig bakgrunn.

For å komme i kontakt med flere i målgruppen vil ulike instanser bli kontaktet som nevnt over. Annonsering i ulike forum som er knyttet til innvandrersorganisasjoner og helseforetak vil være aktuelt. Det vil bli opprettet et nettsted for målgruppen med linker til andre nettsteder. Det skal også lages et oppslag i Din Hørsel. Vårt eget kontaktnett på tillitsvalgte og likemenn (ca 1500 personer) i HLF vil dessuten brukes til å mobilisere lokalt for å gjøre tilbudet kjent.

Med bakgrunn i de henvendelsene dette utløser, sendes det ut et enkelt spørreskjema hvor den enkelte kan gi en tilbakemelding på hørselstapet sitt (stort, lite, bruker høreapparat osv.). Kunnskapen vil bli systematisert og brukt til tett oppfølging, på lokalplannivå.

Det vil gjennom prosjektet bli rekruttert hovedkontaktpersoner med fremmedspråklig bakgrunn, som etter prosjektets avslutning går inn i denne rollen i HLF.

Det vil bli arrangert et seminar om den videre arbeidet etter at prosjektet er avsluttet.

Organisering

En Prosjektleder vil bli engasjert i en ½ stilling. Dette vil være en person med personlig erfaring med hørselshemming og kunnskap om fremmedspråklige. I tillegg vil vedkommende ha kompetanse på Likemannsarbeid og selvhjelpsarbeid. Prosjektlederen vil få rådgivning fra HLF på Likemannsarbeid. Videre vil sentrale organisasjonsledd innen HLF involveres i prosjektet.

Gjennomføring

Prosjektet gjennomføres i 2010 og 2011, med oppstart midt i januar 2010 og avslutning i juni 2011.

2010

- Januar: Prosjektleder (PL) konstitueres
- Februar: PL etablerer kontakt med Nasjonale LMS på minoritetshelse, Fylkeslaget i Oslo samt lokallag i Oslo øst.
- Mars-Juni Det utarbeides en kartleggingsrapport vedr nedsatt hørsel blant fremmedspråklige i Oslo
- Juli: Ferie
- August-Sept Kontakt med innvandrersorganisasjoner, barnehager og skoler. Eget nettsted opprettes.
- Oktober-november Informasjonsmøter/samhandlingsmøter
- Desember: Annonsering og invitasjoner til kurs for fremmedspråklige i regi av HLF

2011

- Jan –juni Deltagelse/observatører på Likemannskurs Trinn 1 (12 timers kurs) (12 timers kurs) i regi av HLF.
- Avsluttende seminar for sikre fremtidig samarbeid og rekruttering av fremmedspråklige hørselshemmede i HLF
- Utarbeide og forankre en etableringsmodell for rekruttering og informasjonsutveksling med fremmedspråklige grupper med hørselsnedsettelse.

Budsjett

2010-2011

Kostnader

Prosjektleder	300.000
Annonsering og markedsføring	100.000
Rådgivning fra fagpersonale/kompetansesenter	40.000
Etablering av nettsted	10.000
Referansegruppemøter	10.000
Reise og møteutgifter for prosjektleder	15.000
Seminar og Likemannskurs	70.000
Sum	545.000

Inntekter

Søknadsbeløp	545.000
Sum	545.000

2010

Kostnader

Prosjektleder	200.000
Innkjøpte tjenester/honorar	10.000
Andre utgifter	90.000
Sum	300.000

Inntekter

Søknadsbeløp	300.000
Sum	300.000

2011

Kostnader

Prosjektleder	100.000
Innkjøpte tjenester/honorar	30.000
Andre utgifter	115.000
Sum	245.000

Inntekter

Søknadsbeløp	245.000
Sum	245.000